

DE INTELLECTUELE EIGENDOM BIJ HET EUROPESE RUIMTEVAARTAGENTSCHAP HANDLEIDING

Het nieuwe Reglement van de Raad
met betrekking tot de informaties,
de gegevens en de intellectuele eigendom

(doc. ref.: ESA/C(2001)128)

januari 2002
bijgewerkt oktober 2003

**DE INTELLECTUELE EIGENDOM
BIJ HET EUROPEES RUIMTEVAARTAGENTSCHAP
HANDLEIDING**

-

Het nieuwe Reglement van de Raad met betrekking tot de de informaties, de gegevens en de intellectuele eigendom

(doc. ref.: ESA/C(2001)128)

bijgewerkt oktober 2003

WAARSCHUWING:

Dit document is louter ter informatie. Het stelt een samenvatting voor van het Reglement van de Raad, maar raadplegen ervan blijft evenwel altijd geboden. De bepalingen van het Reglement zijn van politieke zowel als van juridische aard. In dit verband wordt ten zeerste aangeraden systematisch de originele tekst van de Reglement te raadplegen voor de juiste terminologie en betekenis ervan...

Bijwerking ten gevolge van de goedkeuring door de ESA-Raad in oktober 2003 van de herziening van de Clausules en Algemene voorwaarden van de ESA-contracten

Het was helemaal normaal dat de Clausules en Algemene voorwaarden (GCC) van de ESA-contracten (Deel II) dienden te worden bijgewerkt om de nieuwe principes en voorschriften inzake intellectuele eigendom weer te geven.

Dit nam meer tijd in beslag dan verwacht, eerst en vooral omdat het noodzakelijk bleek nogmaals de geïnteresseerde partijen te raadplegen, namelijk de betrokken departementen binnen het Agentschap, de Afvaardigingen van de Lidstaten en de Europese industrie, vervolgens omdat de formulering zoals gebruikt in het Reglement niet altijd strookte met de contractuele bewoordingen eigen aan de GCC's. De begrippen en principes dienden dus te worden aangepast om ze van toepassing te maken op de contractuele relaties tussen het Agentschap en zijn partners.

Deze aanpassing maakte het noodzakelijk bepaalde concepten en nuances in te passen ten opzichte van wat voorkomt in het Reglement van de Raad. Het spreekt vanzelf dat deze aanpassing niet mocht leiden tot clausules die niet stroken met de principes aangenomen in december 2001.

Alvorens de voornaamste aspecten van deze aanpassing door te nemen, is het noodzakelijk eraan te herinneren dat Deel II van de GCC's van toepassing is op de contracten met betrekking tot *het ruimteonderzoek en -technologie en op de ruimtetoepassingen ervan*. Dit beperkte toepassingsgebied vloeit voort uit de bepalingen van Artikel III van het ESA-Verdrag.

Deel II van de GCC's is dus niet van toepassing op de contracten die geen onderzoeks- en ontwikkelingwerkzaamheden op ruimtevaartgebied bevatten. Wat de contracten betreft met heel wat onderzoeks- en ontwikkelingswerkzaamheden op een gebied dat niets met ruimtevaart te maken heeft, zullen in de clausules ervan passende IPR-bepalingen opgenomen worden om de belangen van de betrokken partijen in evenwicht te houden.

Er dient op gewezen te worden dat uitzonderingen op de toepassing van Deel II van de GCC's of aanpassingen ervan vastgelegd kunnen worden door het Reglement voor de uitvoering van een ruimteprogramma van het Agentschap voor alle contracten gesloten uit hoofde van dit programma of voor een gedeelte ervan.

Tenuitvoerlegging van bepaalde clausules

Verscheidene aanpassingen hebben betrekking op begrippen die gebruikt worden in het Reglement.

- Zo werd de definitie van « **operationele software** » verruimd om rekening te houden met de huidige praktijk van ESA. Ze dekt voortaan de software die bestemd is voor het valideren en leiden van ruimtemissies alsmede de zware softwaretools voor het ondersteunen van de algemene activiteiten van het Agentschap (bijvoorbeeld ontwerp- en valideringsinstallaties van ESTEC, financiële management software van ESA).

In de offerteaanvraag zal duidelijk vermeld worden in welk geval de software beschouwd moet worden als « operationeel » en welke gevolgen hieruit voortvloeien.

Het Executive committee zal overigens interne richtlijnen en criteria uitwerken om te bepalen welke software als « operationeel » beschouwd kan worden en de bevoegde instantie terzake aanwijzen.

Aan te stippen valt dat het begrip “operationele software” alleen denkbaar is in het kader van contracten die volledig gefinancierd worden door ESA (Hoofdstuk II, Sectie II).

- Ingeval van **het ontbreken van een aanvraag** (Clausule 40.4): de contractant moet de IPR's op passende wijze beschermen en het Agentschap kan ingrijpen wanneer de contractant hun registratie niet aangevraagd heeft.

De toepassing van deze clausule stelt het algemene probleem aan de orde van de bescherming van de IPR's of software. De meeste rechtsstelsels beschermen software op dit ogenblik onder het auteursrecht (zonder dat het noodzakelijk is de registratie ervan aan te vragen). In sommige gevallen kan de bescherming van computersoftware via een octrooiaanvraag overwogen worden. Sinds kort wordt op Europees vlak gestreefd naar het harmoniseren van de nationale wetgevingen van de Lidstaten van de Europese Unie. Het Agentschap zal in de huidige omstandigheden geen bescherming van computersoftware door middel van octrooien aanvragen indien het auteursrecht voldoende bescherming biedt.

- Wat betreft het begrip “**software**” (Clausule 42) :

i) de clausule 42.7 (Updatings/wijzigingen/verbeteringen) werd verfijnd om beter de voorwaarden te specificeren waarop het Agentschap toegang heeft tot de updates, wijzigingen en verbeteringen die de contractant kan doorvoeren na het ontwikkelen van de software uit hoofde van het contract;

ii) de clausules 42.10 en 42.11 (Gratis broncode) werden herzien zodat de inhoud ervan helemaal strookt met de definitie van “Gratis broncode” zoals opgenomen in Clausule 36.2.

- Wat betreft de **retributies** (Clausule 46): de contractant moet aanvaarden dat retributies geïnd worden op de verkoop van ieder product, toepassing of resultaat of voor iedere licentie of afstand van intellectuele eigendomsrechten voortvloeiend uit het contract. Het gevolg hiervan is dat in de offerteaanvraag de verplichte storting van retributies vermeld moet worden en dat in het contract de wijze van inning aangegeven moet worden (datum van invorderbaarheid, berekening en verzaking). Er is in ieder geval geen enkele retributie verschuldigd indien het gebruik van een product, een toepassing of een resultaat van een contract gebeurt op het gebied van de ruimtetoepassingen in een Staat die bijgedragen heeft aan de financiering van het beschouwde contract. **De toepassing van deze clausule zal tot het opstellen leiden van specifieke richtlijnen.**
- De **herbevoorrading**sclausule (Clausule 47.2): de Clausule 47 is van toepassing wanneer het Agentschap van plan is zich te bevoorraden met een artikel waarvan het eist dat het helemaal identiek is aan een artikel ontwikkeld uit hoofde van een vroeger contract van het Agentschap.

In dat geval start het Agentschap **onderhandse** onderhandelingen met de contractant. Het vraagt hem een offerte te doen. Indien de contractant weigert, schrijft het Agentschap een open of beperkte offerteaanvraag uit (zie Artikel 5 van het Reglement van de Contracten). Ook treedt het Agentschap op wanneer de contractant een offerte doet tegen een prijs waarvan het het recht heeft zich af te vragen of die wel juist en redelijk is, wanneer het niet helemaal tevreden is met de kwaliteit van het artikel of wanneer de aanvankelijke contractant niet in staat is de leveringsvoorwaarden van het Agentschap na te leven.

In alle andere gevallen (bijvoorbeeld indien alleen de prestaties van het product belangrijk zijn), zijn het de gewone bevoorradingregels die van toepassing zijn, wat algemeen betekent dat het Agentschap een **open of beperkte offerte-aanvraag** uitschrijft waarop de contractant verzocht wordt op de gebruikelijke manier in te schrijven.

Inwerkingtreding

De nieuwe GCC's zullen het voorwerp moeten zijn van interne toepassingsrichtlijnen die, samen met de nieuwe clausules, **vóór eind 2003** in werking zullen treden.

Aangezien het nieuwe reglement gunstiger is voor de contractanten dan de GCC's die sinds 1992 toegepast worden, is het mogelijk dat zij wensen dat de nieuwe regeling ook geldt voor de lopende contracten. **De toepassing met terugwerkende kracht van de nieuwe bepalingen betreffende de GCC's op deze contracten kan slechts plaatsvinden op officieel verzoek van de contractant en op grond van een aanhangsel.**

I. Inleiding

De Raad van het Europees Ruimtevaartagentschap (ESA) heeft op 19 december 2001 het nieuwe Reglement goedgekeurd met betrekking tot de informaties, de gegevens en de intellectuele eigendom. Deze beslissing is het eindpunt van een lang proces dat in gang gezet werd in het kader van het AFC (Administratief en financieel comité). Een werkgroep ad hoc en een redactiecomité in het kader ervan hebben de tekst van het ontwerp van Reglement opgesteld uitgaande van fundamenteel nieuwe richtsnoeren:

- **Het Agentschap een passend juridisch kader bieden waarmee zij een beter inzicht kan verkrijgen in de belangen van de industrie en van de wetenschappelijke gemeenschap alsmede ten aanzien van de ontwikkeling ervan, vooral in de sector van O&O op ruimtegebied:**
 - ESA voor nieuwe potentiële partners aantrekkelijker maken,
 - de procedures vereenvoudigen,
 - een coherenter verdeling van de rechten bewerkstelligen,
 - de voorschriften harmoniseren en tegelijk soepeler maken door daartoe een intellectueel eigendomsbeleid uit te stippelen;
- **de totstandkoming en het behoud waarborgen van het patrimonium van het Agentschap en haar federaliserende rol op het gebied van de ruimtewetenschap en -technologie en de toepassingen ervan:**
 - de valorisatie en het gebruik van de intellectuele eigendom optimaliseren,
 - het privé-belang van de contractant erkennen,
 - de overheidsinvestering beschermen;
- **het Agentschap middelen verschaffen om in te spelen op nieuwe vormen van samenwerking en financiering met externe partners:**
 - de verschillende financieringsvormen onderscheiden (financiering door het Agentschap, cofinanciering, partnerschap),
 - een «moduleerbaar» kader aanreiken waarmee een programmabeleid gevoerd kan worden naargelang het geval dat zich aandient (leveringscontract, contract tot ondersteuning van het industrieel initiatief enz.).

Sommige van deze doelstellingen gaan echter noodzakelijkerwijs samen: tussen de verschillende in het spel zijnde belangen werd daarom naar een evenwicht gezocht. De tekst is in dit opzicht het resultaat van een compromis en iedereen zal bepaalde punten wellicht niet goed vinden. Het is evenwel duidelijk, en dan vooral in het licht van de vorige versie van dit Reglement, dat hij een volkomen nieuw beleid op het gebied van de intellectuele eigendom instelt op grond van een herlezing van het Verdrag van het Europees Ruimtevaartagentschap.

Bovendien werd het Belgische en Europese bedrijfsleven actief betrokken bij het opstellen van de tekst (via EUROSPACE). Zijn input was meer dan eens belangrijk en de vertegenwoordigers verleenden hun medewerking aan de werkzaamheden van de redactiegroep.

Er is niet alleen dit compromisaspect, maar het nieuwe Reglement houdt ook een stilzwijgende overeenkomst in tussen het Agentschap, de Lidstaten en de industriële en wetenschappelijke partners: *de erkenning van de belangen van elkeen is slechts mogelijk voor zover er ten volle gebruik van gemaakt wordt.* Het optimaliseren van de technologische mogelijkheden en van het benutten ervan op alle niveaus veronderstelt dat iedereen die erbij betrokken is een inspanning doet.

Het Reglement heeft betrekking op de informaties, de gegevens en de intellectuele eigendom (zoals die omschreven wordt door de tekst). En ook al is Hoofdstuk II in verband met de intellectuele eigendom in het kader van de contracten die ESA sluit het belangrijkste, toch heeft het Reglement ook vandoen met de intellectuele eigendom die binnen het Agentschap tot stand komt (Hoofdstuk I), met de intellectuele eigendom en het beleid inzake de gegevens die verzameld worden tijdens missies verricht door of voor ESA (Hoofdstuk III), met de voorschriften die van toepassing zijn op de technologietransfers (Hoofdstuk IV) en met de bescherming van de informaties (Hoofdstuk V).

Het Reglement werd goedgekeurd via een Resolutie van de Raad waarin onder andere staat dat:

- de Clausules en Algemene voorwaarden die van toepassing zijn op de ESA-contracten dienovereenkomstig up-to-date gebracht zullen worden. Het is pas dan dat de nieuwe principes hun concrete toepassing zullen vinden, met name ten aanzien van de contractanten van ESA;
- na een toepassingsperiode van 3 jaar, een verslag ingediend zal worden samen, zo nodig, met een voorstel voor Reglementswijziging.

II. Synthetische bespreking van het Reglement

Het document is opgebouwd uit hoofdstukken voorafgegaan door de op het hele programma van toepassing zijnde algemene principes alsmede een beknopt overzicht.

Ieder hoofdstuk bestaat uit secties of paragrafen. Het begint telkens met de algemene principes die alleen op dat hoofdstuk van toepassing zijn.

Achteraan het Reglement bevindt zich een lijst met op consensus berustende definities van bepaalde termen die in het document gebruikt worden.

Algemene principes

Het eerste deel bevat de algemene principes die van toepassing zijn op het hele Reglement.

Drie fundamentele zaken dienen hierbij aangestipt te worden:

- de erkenning van de bescherming van de intellectuele eigendom (met name door middel van octrooien) als de geschiktste manier om die eigendom te valoriseren en aan te wenden;
- de overweging volgens welke de voortbrenger van de intellectuele eigendom het best geplaatst is voor het valoriseren en aanwenden ervan;
- bij wijze van uitzondering of in sommige gevallen bepaald door de Raad of de deelnemende Staten, kan het Agentschap zich ten behoeve van haar activiteiten en haar programma's en voor die van haar Lidstaten of van de deelnemende Staten en hun onderdanen de eigendomsrechten voorbehouden.

De begrippen uit de tekst stemmen allemaal met iets nauwkeurigs overeen. Zo is het begrip «intellectuele eigendom» omschreven conform de normen van de WIPO. De termen «informaties» en «gegevens» stemmen overeen met die welke door het Verdrag gebruikt worden. Zij worden ook in de bijlage omschreven. Het begrip «technische gegevens» komt aldus voor in Artikel III.4 van het Verdrag. Het sluit in dit opzicht bijvoorbeeld de gegevens uit die voortvloeien uit aardobservatie... Om het ons eenvoudig te maken, zullen wij het hier hebben over «intellectueel materieel».

Opmerking Men spreekt van «Lidstaat» in het kader van het wetenschappelijk programma en van de verplichte activiteiten (Algemene studies, Basistechnologieën). In het kader van de optionele programma's zijn de rechten beperkt tot de «deelnemende Staten».

Hoofdstuk I

Informaties, gegevens en intellectuele eigendom tot stand gebracht intra muros

Algemene principes

Het gaat om het intellectuele materieel ontwikkeld door het personeel van ESA of door het daarmee gelijkgestelde personeel (bursaal, expert...).

Het principe is dat het Agentschap eigenaar is van dit materieel voor zover het voortgebracht is door het personeelslid in het kader van zijn ambt.

De Directeur-generaal kan een premie toekennen aan de voortbrenger, hem toestemming verlenen het materieel te gebruiken of afzien van de eigendomsrechten van het Agentschap.

toegang, gebruik en reproductie van het materieel

- door het Agentschap (gratis)
- door de Lidstaten voor hun eigen behoeften (gratis en niet exclusief)
- door derden ten behoeve van onderzoek-ontwikkeling op ruimtevaartgebied (gratis en niet exclusief)
- door derden ten behoeve van andere doeleinden (met eventuele retributie en terugbetaling van de kosten)

publicatie van het intellectuele materieel

- publicatie in overleg met het Agentschap

Hoofdstuk II

Informaties, gegevens en intellectuele eigendom tot stand gebracht door contractanten

Algemene principes

Onderscheid wordt gemaakt tussen de toegangs-, gebruiks- en reproductierechten:

- naargelang om wie het gaat (ESA, Lidstaat of deelnemende Staat, andere Contractant, derde);
- naargelang het soort van gebruik (commercieel, algemeen belang, al dan niet voor ruimtevaartdoeleinden);
- naargelang het financieringskader (volledige ESA-financiering, cofinanciering, PPP).

Deze bepalingen gaan uit van die van Artikel III.2, 3, 4 van het ESA-Verdrag.

***Opmerking** De bepalingen betreffende de contractanten van ESA zijn mutatis mutandis van toepassing op de subcontractanten die meewerken aan de activiteit of het programma in kwestie. Dit principe wordt bevestigd door de «Algemene principes (Sectie I)» alsmede in de definitie van de term «Contractant». Bij de goedkeuring van het Reglement door de Raad, heeft België bovendien nogmaals te kennen gegeven dat het erop gesteld is dat dezelfde voorschriften zouden gelden voor de «subcontractanten» als die welke van toepassing zijn op de rechtstreekse contractanten...*

Sectie II : de volledig door het Agentschap gefinancierde contracten

Algemene principes

De eigendom van het intellectuele materieel behoort principieel aan **de Contractant** toe. ESA kan zich niettemin bepaalde toegangs-, gebruiks- of reproductierechten voorbehouden ten behoeve van haar programma's en activiteiten of voor die van haar Lidstaten of van de deelnemende Staten, en dit onder bijzondere voorwaarden:

a. toegang en gebruik

- voor de programma's en activiteiten van ESA op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de ruimtetoepassingen ervan: **gratis** toegang en gebruik voor **ESA**, voor de **Lidstaten** of **deelnemende Staten** en hun onderdanen;
- voor de programma's en openbare activiteiten van de Lidstaten of de deelnemende Staten op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de ruimtetoepassingen ervan: toegang en gebruik **tegen gunstige voorwaarden** (dat wil zeggen onder de marktvoorwaarden) voor de **Lidstaten** of **deelnemende Staten** en hun onderdanen;
- voor andere doeleinden: toegang en gebruik **tegen marktvoorwaarden** (behoudens weigering door de Contractant om gegronde commerciële redenen) voor de **Lidstaten** of **deelnemende Staten** en hun onderdanen;
- ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek: **gratis** toegang en gebruik voor **alle Lidstaten** en hun **wetenschappelijke onderzoekinstellingen** (uitgezonderd ieder commercieel gebruik en behoudens weigering door de Contractant om gegronde commerciële redenen).

Opmerking Het begrip *gegronde commerciële belangen* wordt omschreven in de bijlage van het Reglement. Het komt in verschillende gevallen voor:

- de toegang tot en het gebruik van het intellectuele materieel tegen marktvoorwaarden (Secties II en III);
- de toegang tot en het gebruik van het intellectuele materieel voor wetenschappelijke doeleinden (Sectie II).

De gehanteerde criteria zijn, met name, de concurrentiepositie, de voordelen, het voortbestaan van het project... Er werd een bemiddelingsregeling uitgewerkt (naar het voorbeeld van Artikel IX.3 (b) van het ESA-Verdrag). De beoordeling, in casu, van de belangen waarop de Contractant zich zou beroepen kan, bij wijze van advies, toevertrouwd worden aan het Agentschap of aan ieder ander door de partijen bevoegd geacht orgaan/persoon.

- uitzonderingen:

- toegang tot de broncodes van de software (op voorwaarde van geheimhouding);
- «operationele software» (eigendomsvoorbehoud door ESA)

b. bescherming

Bescherming kan worden aangevraagd op initiatief en ten gunste van de Contractant:

voor het indienen van de beschermingsaanvraag:

- termijn van **12 maanden** zonder verspreiding noch openbaarmaking door ESA om het indienen van de beschermingsaanvraag door de Contractant mogelijk te maken;
- onmiddellijk gebruik door ESA voor haar programma's en activiteiten op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de toepassingen ervan (zonder verspreiding noch openbaarmaking);

gedurende de procedure van beschermingsaanvraag:

- geen verspreiding noch openbaarmaking door ESA zolang de beschermingsaanvraag niet gepubliceerd is conform het van toepassing zijnde recht (+ minimumtermijn van **18 maanden**);

indien de Contractant geen bescherming wenst aan te vragen:

- overleg met ESA: mogelijkheid geboden aan derden om bescherming voor gebruiksdoeleinden aan te vragen;
- wanneer dat niet gebeurt, kan ESA voor eigen rekening de bescherming aanvragen;

na het verkrijgen van de bescherming:

- het gebruik door de Contractant (of de houder van de intellectuele eigendomsrechten) moet **werkelijk** plaatsvinden. Wanneer dat niet het geval is, kan het Agentschap van de Contractant eisen dat hij de nodige rechten voor het gebruik «**tegen gunstige voorwaarden**» aan een derde afstaat;

c. origineel intellectueel materieel («background data»)

- procedure van voorafgaande identificatie door de Contractant van het origineel materieel gebruikt in het kader van het contract (facultatief – de bewijslast is voor de Contractant);

- geen wijziging van de al bestaande rechten als gevolg van het gebruik ervan in het kader van het contract;
- verbintenis van ESA om dit materieel te beschermen;
- waarborg door de Contractant tegen ieder beroep van derden;
- **toegang en gebruik door andere Contractanten in het kader van hetzelfde project:** de Contractant doet **iedere redelijke inspanning** om de toegang en het gebruik door de andere Contractanten te bewerkstelligen van het origineel materieel dat hij in het project inbrengt.

d. reproductie

- **het Agentschap** beschikt over het reproductierecht («reproducen» of «doen reproducen») op het intellectuele materieel tot stand gebracht in het kader van het contract voor haar programma's en activiteiten op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en van de ruimtetoepassingen ervan (onder voorbehoud van terugbetaling van de kosten gedaan door de voortbrengende Contractant);
- procedure:
 - het Agentschap schrijft een offerteaanvraag uit voor het reproductiewerk;
 - voor zover dat de voortbrengende Contractant **een offerte indient waarvan de prijs- en de leveringsvoorwaarden op zijn minst gelijkwaardig zijn** aan de offerten van zijn concurrenten, **wordt hij de voorkeur gegeven;**
 - indien de reproductie wordt toevertrouwd aan een andere Contractant, verleent de voortbrengende Contractant hem de nodige reproductierechten;
 - hij verstrekt voorts alle voor de reproductie noodzakelijke documentatie en informatie (met inbegrip van de broncodes van de software) mits de gedane kosten terugbetaald worden;
 - de rechten, de documentatie en de informatie verstrekt door de voortbrengende Contractant mogen alleen voor de reproductie gebruikt worden;
- De Lidstaten of deelnemende Staten, met inbegrip van hun onderdanen, beschikken over het reproductierecht **tegen «gunstige voorwaarden»** voor de programma's en openbare activiteiten van de Lidstaten of deelnemende Staten op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de ruimtetoepassingen ervan.

e. retributies

- het Agentschap kan binnen de **10 jaar na het contract** en onder **vooraf bepaalde voorwaarden** (maximum beperkt tot het door het Agentschap gefinancierde bedrag) een **bijdrage aan het resultaat van het gebruik** van het intellectuele materieel eisen;
- de inning en de modaliteiten van deze retributies worden vermeld **in de oorspronkelijke offerteaanvraag;**
- (in principe) **worden de retributies niet geïnd** wanneer het intellectuele materieel gebruikt wordt ten behoeve van ruimteonderzoek en -technologie of van de ruimtetoepassingen ervan in het kader van de programma's en activiteiten van de Lidstaten of deelnemende Staten.

f. evaluatie van de technologie, uitvoeringsverslag, gebruiksverslag

- evaluatie van de technologie met de hulp van de Contractant;
- promotie van de technologie met de hulp van de Contractant;
- uitvoeringsverslag gepubliceerd in de door de partijen (ESA + Contractant) opportuun geachte mate;
- gebruiksverslag en updates: het werkelijke gebruik aantonen.

Sectie III : de door het Agentschap en de Contractant gefinancierde contracten

Deze sectie wijkt af van Sectie II. Bij ontstentenis zijn het dus de bepalingen van deze laatste sectie die van toepassing zullen zijn. Het doel van Sectie III is rekening te houden met de investering van de cofinancierende Contractant en hem dienovereenkomstig rechten voor te behouden.

De definitie van cofinanciering werd breedvoerig besproken in de werkgroep. Aangezien een al bestaande *juridische* definitie ontbreekt, biedt de bijlage van het Reglement hiervoor een definitie. Er moet op gewezen worden dat de deelnemende Staten deze definitie kunnen wijzigen om rekening te houden met het eigene van het programma en het desbetreffende beleid te voeren.

Cofinanciering wordt omschreven als een totaalfinansiering waarbij **het Agentschap** voor **maximum 50%** voor haar rekening neemt. De rest van de financiering kan gebeuren door een of meer Contractanten, met de bijdrage van een of meer andere financieringsbronnen.

De cofinanciering moet zich echter distantiëren van het partnerschap (zie Sectie IV).

De voornaamste verschillen tussen de regeling die van toepassing is op de volledig gefinancierde en de gefinancierde contracten zijn terug te voeren tot:

- **de toegangs- en gebruiksvoorwaarden onder beperkte voorwaarden ten gunste van de Contractant;**
- **de van toepassing zijnde procedure voor het gunnen van het reproductiewerk;**
- **de toegang tot het originele intellectuele materieel;**
- **de bescherming van het materieel door de Contractant.**

a. toegang en gebruik

- *voor de programma's en activiteiten van ESA op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de ruimtetoepassingen ervan:*
 - **gratis** toegang en gebruik voor **ESA**;
 - toegang en gebruik **tegen voorwaarden die de financiële bijdrage weerspiegelen van de Contractant** voor de **Lidstaten** of **deelnemende Staten** en **hun onderdanen**;
- *voor andere doeleinden:* toegang en gebruik **tegen marktvoorwaarden** (behoudens weigering door de contractant om gegronde commerciële redenen) voor de **Lidstaten** of **deelnemende Staten** en **hun onderdanen**;
- uitzonderingen:
 - toegang tot de broncodes van de software (op voorwaarde van geheimhouding);

Opmerking Het begrip «operationele software» en de afwijkende regeling ervoor zoals vastgelegd in Sectie II werden bewust verwijderd uit Sectie III. De reden is dat een operationele software per definitie niet zo goed past in het kader van een cofinanciering. Door zijn aard moet die software

in principe het voorwerp zijn van een «klassiek» leveringscontract. Deze regel is evenwel niet absoluut...

b. bescherming

Bescherming kan worden aangevraagd op initiatief en ten gunste van de Contractant. **In tegenstelling tot wat is vastgelegd in Sectie II, behoudt de Contractant zich het recht voor het intellectuele materieel al dan niet te beschermen.** Alleen de verplichting tot werkelijk gebruik blijft bestaan.

voor het indienen van de beschermingsaanvraag:

- termijn van 12 maanden zonder verspreiding noch openbaarmaking door ESA om het indienen van de beschermingsaanvraag door de Contractant mogelijk te maken;
- onmiddellijk gebruik door ESA voor haar programma's en activiteiten op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de toepassingen ervan (zonder verspreiding noch openbaarmaking);

gedurende de procedure van beschermingsaanvraag:

- geen verspreiding noch openbaarmaking door ESA zolang de beschermingsaanvraag niet gepubliceerd is conform het van toepassing zijnde recht (+ minimumtermijn van 18 maanden);

na het verkrijgen van de bescherming:

- het gebruik door de Contractant (of de houder van de intellectuele eigendomsrechten) moet **werkelijk** plaatsvinden. Wanneer dat niet het geval is, kan het Agentschap van de Contractant eisen dat hij de nodige rechten voor het gebruik «**tegen gunstige voorwaarden**» aan een derde afstaat;

c. origineel intellectueel materieel («background data»)

- procedure van voorafgaande identificatie door de Contractant van het origineel materieel gebruikt in het kader van het contract (facultatief – de bewijslast is voor de Contractant);
- geen wijziging van de al bestaande rechten als gevolg van het gebruik ervan in het kader van het contract;
- verbintenis van ESA om dit materieel te beschermen;
- waarborg door de Contractant tegen ieder beroep van derden;
- **toegang en gebruik door andere Contractanten in het kader van hetzelfde project:** de Contractant doet **iedere redelijke inspanning** om de toegang en het gebruik door de andere Contractanten te bewerkstelligen van het origineel materieel dat hij in het project inbrengt.

Opmerking *Deze bepaling komt niet overeen met die welke van toepassing is op Sectie II. De verplichting tot de «beste inspanning» lijkt hier paradoxaal gunstiger dan die opgelegd aan de cofinancierende Contractant. Of het nu in het kader is van de volledige financiering door het Agentschap of in het kader van de cofinanciering, in feite dienen twee situaties te worden onderscheiden:*

- *ofwel beschikt de Contractant over de rechten op het originele materieel dat hij voorstelt in het kader van het Contract te gebruiken. In dat geval moet hij ze, maar dan alleen voor de behoeften van het project, aan de andere Contractanten afstaan:*

- a) *gratis volgens Sectie II*
- b) *tegen «gunstige voorwaarden» volgens Sectie III;*

- *ofwel beschikt de Contractant niet over de rechten op het materieel dat hij voorstelt in het kader van het contract te gebruiken. In dat geval moet hij zijn best doen om deze rechten van de houder ervan te verkrijgen. Deze verplichting bestaat alleen voor de contracten die volledig door het Agentschap gefinancierd worden.*

d. reproductie

- **het Agentschap** beschikt over het reproductierecht («reproducen» of «doen reproducen») op het intellectuele materieel tot stand gebracht in het kader van het contract voor haar programma's en activiteiten op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en van de ruimtetoepassingen ervan (onder voorbehoud van terugbetaling van de kosten gedaan door de voortbrengende Contractant);
- procedure:
 - **het werk wordt aangeboden aan de voortbrengende Contractant;**
 - indien hij dit werk **niet kan** of **niet wil** verrichten voor een **billijke en redelijke prijs** en binnen de **termijnen vastgelegd** door het Agentschap, *kan* zij voor dit reproductiewerk een **offerteaanvraag** uitschrijven;
 - indien de reproductie wordt toevertrouwd aan een andere Contractant, verleent de voortbrengende Contractant hem de nodige reproductierechten;
 - hij verstrekt voorts alle voor de reproductie noodzakelijke documentatie en informatie (met inbegrip van de broncodes van de software) mits de gedane kosten terugbetaald worden;
 - de rechten, de documentatie en de informatie verstrekt door de voortbrengende Contractant mogen alleen voor de reproductie gebruikt worden;
- De Lidstaten of deelnemende Staten, met inbegrip van hun onderdanen, beschikken over het reproductierecht **tegen «gunstige voorwaarden»** voor de programma's en openbare activiteiten van de Lidstaten of deelnemende Staten op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de ruimtetoepassingen ervan.

e. retributies

- het Agentschap **kan** aan de cofinancierende Contractant **geen bijdrage aan het resultaat van het gebruik** van het intellectuele materieel eisen.

f. evaluatie van de technologie, uitvoeringsverslag, gebruiksverslag

- evaluatie van de technologie met de hulp van de Contractant;
- promotie van de technologie met de hulp van de Contractant;
- uitvoeringsverslag gepubliceerd in de door de partijen (ESA + Contractant) op een geachte mate;
- gebruiksverslag en updates: het werkelijke gebruik aantonen.

Welke voorschriften van toepassing zijn op de partnerschappen, wordt overgelaten aan het oordeel van de partners. Bij ontstentenis zijn de bepalingen van Secties II en III van toepassing. Sommige basiscriteria worden voorgesteld door de algemene principes die op deze Sectie van toepassing zijn.

Hoofdstuk III

Informaties en gegevens met betrekking tot de nuttige ladingen in het kader van een programma van het Agentschap

Het gaat hier om gegevens met betrekking tot missies verricht door of voor het Agentschap.

Algemene principes

De bepalingen van Hoofdstuk III kunnen gewijzigd worden door de Lidstaten of door de Staten die deelnemen in het kader van het beschouwde programma.

Deze bepalingen houden rekening met Artikelen III. 2 en 4 van het Esa-Verdrag. Bovendien moet met bepaalde internationale rechtsnormen rekening gehouden worden (Principes van de Verenigde Naties inzake toegang tot remote sensing gegevens enz.).

Drie situaties dienen te worden onderscheiden:

- gegevens opgeleverd door een nuttige lading gefinancierd en aan boord genomen in het kader van een ESA-missie («gegevens ESA-missie»);
- gegevens opgeleverd door een nuttige lading gefinancierd door de Leverancier en aan boord genomen in het kader van een ESA-vluchtopportuniteit («gegevens ESA-vlucht»);
- de andere gevallen («ander intellectueel missiematerieel»).

Onderscheid dient ook te worden gemaakt tussen verschillende soorten van gegevens:

- (a) de operationele gegevens opgeleverd door de instrumenten aan boord (Aardobservatie, ruwe gegevens, geijkte gegevens, afgeleide gegevens ...);
- (b) de technische gegevens met betrekking tot de nuttige lading en haar werking tijdens de vlucht.

[regeling van toepassing op de ruwe en geijkte gegevens opgeleverd in het kader van een ESA-missie of -vlucht](#)

- eigendom:

de ruwe en geijkte gegevens opgeleverd **in het kader van een ESA-missie of -vlucht** zijn **eigendom van het Agentschap**;

- toegang en gebruik:

de toegang tot en het gebruik van de ruwe en geijkte gegevens worden **gratis en niet exclusief** toegekend aan de **Lidstaten of de deelnemende Staten** en aan **hun onderdanen** voor hun eigen behoeften op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de ruimtetoe toepassingen ervan;

- prioritaire toegang:

het Agentschap kan aan de Leverancier **tijdelijk** een **exclusief prioritair toegangsrecht** op de gegevens verlenen. De voorwaarden worden bepaald door de Staten die deelnemen aan het beschouwde programma.

regeling van toepassing op de informaties, gegevens en intellectuele eigendom («afgeleid materieel») afgeleid van het onderzoek van de gegevens opgeleverd in het kader van een ESA-missie of -vlucht

• eigendom:

- **wanneer de nuttige lading gefinancierd/ingebracht wordt door ESA**, is het afgeleide materieel van de gegevens opgeleverd **in het kader van een ESA-missie of -vlucht eigendom van het Agentschap**;
- **wanneer de nuttige lading gefinancierd/ingebracht wordt door de Leverancier**, is het afgeleide materieel van de gegevens opgeleverd **in het kader van een ESA-missie of -vlucht eigendom van de Leverancier** (onder bepaalde voorwaarden).

• toegang en gebruik:

- **wanneer de nuttige lading gefinancierd/ingebracht wordt door ESA**, worden de modaliteiten inzake toegang tot en gebruik van het afgeleide materieel bepaald in het licht van het **programmabeleid** goedgekeurd door de deelnemende Staten (modaliteiten inzake toegang en gebruik door derden);
- **wanneer de nuttige lading gefinancierd/ingebracht wordt door de Leverancier**, beschikt **het Agentschap voor zijn eigen behoeften op het gebied van ruimteonderzoek en -technologie en de ruimtetoepassingen ervan gratis** over toegangs- en gebruiksrecht op het afgeleide materieel, zonder evenwel dit materieel te mogen verspreiden of bekendmaken.

regeling van toepassing op de gegevens met betrekking tot de nuttige lading en de werking ervan tijdens de vlucht

Wanneer de nuttige lading gefinancierd/ingebracht wordt door de Leverancier, deelt hij het Agentschap alle informaties en gegevens mee nodig voor de lancering of het gebruik tijdens de vlucht.

Het Agentschap deelt de informaties en gegevens mee met betrekking tot de werking tijdens de vlucht van de nuttige lading.

Deze informaties en gegevens worden vertrouwelijk behandeld, afgezien van het meedelen ervan aan derden wanneer ESA dat noodzakelijk acht voor het toezicht op de nuttige lading, het gebruik van de gegevens of om veiligheidsredenen.

regeling van toepassing op alle ander intellectueel missiematerieel

De relevante bepalingen van Hoofdstuk III kunnen bij ontstentenis van toepassing zijn. De regeling hangt rechtstreeks af van het soort van missie, het programmabeleid, het soort van gegevens enz.

bijv.: gegevens verzameld in het kader van experimenten aan boord van het ISS...

Hoofdstuk IV

Overdracht van technologieën en producten buiten de Lidstaten

Algemene principes

Conform Artikel XI.5 (j) van het ESA-Verdrag, moet de Raad een procedure uitwerken om de overdracht buiten de Lidstaten te controleren van technologieën en producten ontwikkeld in het kader van de programma's en activiteiten van het Agentschap.

Deze overdrachten kunnen gebeuren door hetzij het Agentschap zelf, hetzij een onderdaan van een Lidstaat. De rol van ESA in dit opzicht is er eerder een van voorafgaande advisering, gelijklopend met de bevoegdheden van de nationale autoriteiten.

Een Comité voor technologieoverdracht (TTB) wordt ingesteld door de Raad. Het is bevoegd:

- om overdrachten **door het Agentschap toe te staan** van technologieën buiten de Lidstaten;
- om **een advies uit te brengen** inzake overdrachten **door de onderdanen van de Lidstaten** buiten hun grondgebied. Dit advies wordt meegedeeld aan de aanvrager en aan de nationale autoriteit, die alleen bevoegd is om de overdracht toe te staan.

De informatie wordt door de TTB vertrouwelijk behandeld.

De Raad heeft op 8 oktober 2003 een specifiek Uitvoeringsreglement goedgekeurd. Het bevat, ter informatie, een bijlage met het standaardmodel van het formulier in te vullen door de Contractant die de technologie wenst uit te voeren ontwikkeld in het kader van de programma's en werkzaamheden van ESA.

Hoofdstuk V

Beveiliging van de informatie, de gegevens en de intellectuele eigendom in het bezit van het Agentschap

- De ESA-Lidstaten hebben een Beveiligingsovereenkomst gesloten voor het uitwisselen en beschermen van geclassificeerde informatie tot stand gebracht of gebruikt in het kader van de ESA-programma's. Met dat doel werd een nieuwe classificatie opgesteld.
- De Raad heeft een Beveiligingsreglement goedgekeurd voor de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst.
- Het uitreiken van de beveiligingsmachtigingen blijft een exclusieve bevoegdheid van de Lidstaten.

ESA-REGLEMENT INFORMATIES, GEGEVENS EN INTELLECTUELE EIGENDOM HOOFDSTUK II		INTELLECTUEEL MATERIEEL TOT STAND GEKOMEN IN HET KADER VAN VOLLEDIG DOOR ESA GEFINANCIERDE CONTRACTEN	INTELLECTUEEL MATERIEEL TOT STAND GEKOMEN IN HET KADER VAN DOOR ESA GEFINANCIERDE CONTRACTEN	INTELLECTUEEL MATERIEEL TOT STAND GEKOMEN IN HET KADER VAN PARTNERSCHAPPEN
EIGENDOM		CONTRACTANT*	CONTRACTANT*	TBD
TOEGANG EN GEBRUIK	ESA	GRATIS (ruimteprog. & -act. ESA)	GRATIS (ruimteprog. & -act. ESA)	TBD
	LIDSTATEN/DEELNEMENDE STATEN	GRATIS (ruimteprog. & -act. ESA) GUNSTIGE VOORWAARDEN (nationale ruimteprog. & -act.) MARKTVOORWAARDEN (andere toepassingen)	GRATIS (ruimteprog. & -act. ESA) MARKTVOORWAARDEN (andere toepassingen)	TBD
	ONDERDANEN VAN DE LIDSTATEN/DEELNEMENDE STATEN	GRATIS (ruimteprog. & -act. ESA) GUNSTIGE VOORWAARDEN (nationale ruimteprog. & -act.) MARKTVOORWAARDEN (andere toepassingen)	GRATIS (ruimteprog. & -act. ESA) MARKTVOORWAARDEN (andere toepassingen)	TBD
TOEGANG VOOR WETEN. DOELEINDEN**		GRATIS	MARKTVOORWAARDEN	TBD
BESCHERMING EN GEBRUIK		CONTRACTANT/ESA/DERDEN	CONTRACTANT/ESA/DERDEN	TBD
ORIGINEEL INTELLECTUEEL MATERIEEL***		GRATIS (+ BEST EFFORTS)	GUNSTIGE VOORWAARDEN	TBD
REPRODUCTIE****		ITT *****	PRIORITEIT CONTRACTANT	TBD
RETRIBUTIES		MOGELIJK*****	GEEN RETRIBUTIES	TBD

* behalve operationele software en tegenovergestelde beslissing van de Lidstaten/deelnemende Staten: eigenaar = ESA

** voor de wetenschappelijke instellingen van de Lidstaten

*** voor ESA, de Lidstaten/deelnemende Staten en hun onderdanen in het kader van hetzelfde project

**** zie toegang tot de broncodes

***** De originele contractor wordt de voorkeur gegeven als hij een offerte maakt op gelijkwaardige voorwaarden aan de offerten van zijn concurrenten.

***** hoofdzakelijk bij gebruik buiten het grondgebied van de Lidstaten of voor niet-ruimtetoeepassingen